

Bruxelles, 1 iunie 2016
(OR. en)

9641/16

EDUC 218
JEUN 42
AUDIO 73
SOC 364

REZULTATUL LUCRĂRILOR

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Data:	30 mai 2016
Destinatar:	Delegațiile
Nr. doc. ant.:	9068/16 EDUC 147 JEUN 37 AUDIO 63 SOC 265
Subiect:	Dezvoltarea competențelor media și a gândirii critice cu ajutorul educației și formării - <i>Concluziile Consiliului (30 Mai 2016)</i>

În anexă, se pun la dispoziția delegațiilor Concluziile Consiliului privind dezvoltarea competențelor media și a gândirii critice cu ajutorul educației și formării, astfel cum au fost adoptate de Consiliu în cadrul celei de a 3471-a reuniuni ale sale din 30-31 mai 2016.

**Concluziile Consiliului
privind
dezvoltarea competențelor media și a gândirii critice cu ajutorul educației și formării**

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

REAMINTIND

- articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană, care afirmă că Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților;

LUÂND ÎN CONSIDERARE

- Declarația de la Paris, adoptată la 17 martie 2015¹, care subliniază importanța *consolidării capacității copiilor și tinerilor de a gândi critic și de a-și folosi discernământul astfel încât, în special în contextul internetului și al mijloacelor de comunicare socială, să fie în măsură să înțeleagă realitățile, să facă diferența între fapte și opinii, să identifice propaganda și să reziste tuturor formelor de îndoctrinare și discurs de incitare la ură;*

¹ Declarația privind promovarea cetățeniei și a valorilor comune ale libertății, toleranței și nediscriminării prin educație, Paris, 17 martie 2015.

- Raportul comun privind ET 2020 din 15 decembrie 2015², care stabilește că acțiunile întreprinse ca urmare a Declarației de la Paris reprezintă o prioritate-cheie în noul ciclu de lucru (2015-2020), prin *analize comune, învățare reciprocă, reuniuni, diseminarea bunelor practici și măsuri concrete sprijinite financiar*;
- Rezoluția Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, din 24 februarie 2016 privind promovarea dezvoltării socioeconomice și a incluziunii în UE prin educație³, care conține angajamentul *de a consolida educația tinerilor în domeniul digital și media, precum și capacitatea acestora de a gândi critic, împreună cu competențele lor sociale și cetățenești*;

ȘI AVÂND ÎN VEDERE

- Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 18 decembrie 2006 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții⁴, în care sunt identificate următoarele competențe-cheie pe care toți cetățenii ar trebui să le dobândească: *competența digitală*, care necesită *o atitudine critică și reflexivă față de informațiile disponibile și o utilizare responsabilă a mijloacelor de comunicare interactive*; *competențe sociale și civice*, care includ capacitatea de a *înțelege puncte de vedere diferite și disponibilitatea de a respecta valorile celorlalți*; și *conștientizare și expresie culturală*, care implică *un simț al identității ca bază pentru o atitudine deschisă și respect față de diversitate*;

² JO C 417, 15.12.2015, p. 25-35.

³ JO C 105, 19.3.2016, p. 1-4.

⁴ JO L 394, 30.12.2006, p. 10-18.

- Concluziile Consiliului din noiembrie 2012 privind Strategia europeană pentru un internet mai bun pentru copii⁵, care subliniază faptul că *sectorul educației și părinții au un rol important de jucat pentru a îi ajuta pe copii să exploateze în mod benefic și creativ ocaziile oferite de internet, precum și să identifice și să abordeze riscurile cu care se confruntă pe internet și că înșiși profesorii și părinții au nevoie de sprijin și de formare pentru a ține pasul nu numai cu schimbările rapide și imprevizibile care au loc în viața virtuală a copiilor, ci și cu noile tehnologii și cu evoluția constantă a acestora;*
- Comunicarea Comisiei din ianuarie 2014 privind prevenirea radicalizării către terorism și extremismul violent⁶, care, printre principalele acțiuni care trebuie întreprinse în vederea prevenirii radicalizării, evidențiază *cooperarea mai strânsă cu societatea civilă și sectorul privat pentru a aborda provocările din mediul online și intensificarea eforturilor de a încuraja tinerii să își exercite spiritul critic cu privire la mesajele extremiste;*
- Concluziile Consiliului din noiembrie 2014 privind politica audiovizuală europeană în era digitală⁷, care invită Comisia și statele membre la *promovarea bunelor practici și a cercetării pe tema includerii educației în domeniul mass-media în programele formale de educație și formare, precum și în sectorul învățării non-formale și informale;*

⁵ JO C 393, 19.12.2012, p. 11-14.

⁶ Documentul 5451/14.

⁷ JO C 433, 3.12.2014, p. 2-5.

- Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind rolul sectorului tineretului în cadrul unei abordări integrate și transsectoriale pentru prevenirea și combaterea radicalizării violente a tinerilor, în care statele membre și Comisia sunt invitate să sprijine tinerii în *combaterea influențelor extremiste pe internet și pe platformele de comunicare socială* și pentru a dobândi *gândire critică și cunoștințele, competențele și aptitudinile necesare pentru a înțelege diferitele surse și intenții care stau în spatele informațiilor furnizate, inclusiv în cazul propagandei și al discursului de incitare la ură*⁸;

CONSIDERĂ CĂ

Internetul și, în special, platformele de comunicare socială oferă posibilități fără precedent, aproape nelimitate, de împărtășire a cunoștințelor și a ideilor. Oferind acces imediat la cantități însemnate de informații, precum și la o gamă largă de surse, acestea pot avea un impact semnificativ asupra opiniilor, atitudinilor și percepțiilor. De asemenea, acestea oferă tuturor persoanelor o platformă pe care ele însele să poată crea, împărtăși și publica conținut, contribuind astfel la descoperirea de talente, la încurajarea creativității și la promovarea inovării.

Lumea de astăzi se caracterizează printr-un acces ușor și continuu la internet, oamenii, în special tinerii, petrecând tot mai mult timp online⁹. Comunitățile și contactele virtuale, în special prin intermediul platformelor de comunicare socială și al serviciilor de mesagerie instantanee, dobândesc din ce în ce mai multă importanță.

⁸ Documentul 9640/16.

⁹ Mai mult de jumătate dintre europeni utilizează rețelele sociale; majoritatea acestor utilizatori sunt tineri. 84% dintre europenii cu vârsta sub 30 de ani utilizează platformele de comunicare socială și cu cât grupa de vârstă include vârste mai mici, cu atât acest procent se apropie mai mult de 100%.

ÎN ACEST CONTEXT, OBSERVĂ TOTODATĂ CĂ

Competențele media, și anume toate capacitățile tehnice, cognitive, sociale, civice și creative care ne permit să accesăm atât formele de media tradiționale, cât și pe cele noi, să ajungem la o înțelegere critică a acestora și să interacționăm cu ele¹⁰, sunt de o importanță crescândă. Acestea sunt strâns legate de implicarea activă în viața democratică, de cetățenie și de capacitatea de a-și folosi propriul discernământ în mod critic și independent și de a reflecta asupra propriilor acțiuni, și, prin urmare, pot consolida reziliența tinerilor față de mesajele extremiste și de dezinformare.

Competența digitală, care implică utilizarea cu încredere, creativitate și simț critic a TIC, este o componentă esențială a competențelor media. Un nivel scăzut de competență digitală poate pune o persoană într-o situație dezavantajoasă, nu doar pe piața muncii, unde aproape toate locurile de muncă necesită un anumit nivel de competență digitală, dar și în societate în general. Astfel, există o legătură evidentă între dezvoltarea competenței digitale și eforturile de a crea societăți mai favorabile incluziunii și bazate pe coeziune.

Competențele media, care sunt legate de alfabetizare și de aptitudinile de comunicare în general, implică și alte competențe-cheie, în special pe cele *sociale și civice*, care au o legătură evidentă cu gândirea critică, asigurând faptul că oamenii pot aprecia diversitatea și pot respecta opiniile și valorile celorlalți, dar și *conștientizarea și expresia culturală*, care se bazează pe capacitatea de a raporta felul propriu de exprimare a punctelor de vedere la cel al altor persoane, inclusiv al persoanelor care provin din medii culturale diferite.

¹⁰ Aceste capacități ne permit să ne exercităm gândirea critică și, în același timp, să participăm la aspectele economice, sociale și culturale ale societății și să jucăm un rol activ în procesul democratic. Acest concept acoperă diferite media: televiziune, video, radio, presă, precum și diferite canale: tradiționale, internet, platforme de comunicare socială, adresându-se nevoilor tuturor vârstelor.

RECUNOAȘTE CĂ

În timp ce competența digitală este pe cale să devină indispensabilă, un număr alarmant de persoane nu dispun încă de un nivel de bază al acesteia¹¹, ceea ce îi expune riscului de șomaj și de excluziune socială. Acest lucru poate contribui la crearea unui „decalaj digital”, care poate conduce la inegalități sociale și economice și care pune sistemele noastre de educație și formare într-o situație evident dificilă.

Pe lângă numeroasele beneficii și posibilități pe care le pot aduce, internetul și platformele de comunicare socială prezintă, de asemenea, potențiale amenințări și pericole, în special prin faptul că fac disponibile online conținuturi inadecvate sau chiar dăunătoare pentru copii și tineri, inclusiv discurs de incitare la ură și conținut care banalizează violența. Printre alte fenomene nedorite se numără ademenirea online în scopuri sexuale și hărțuirea cibernetică, care pot afecta în mod semnificativ starea de bine și dezvoltarea copiilor și, de asemenea, pot avea un impact negativ asupra performanțelor lor școlare.

Recentele atacuri teroriste din Europa și alte incidente legate de extremismul violent au dat naștere îndeosebi la preocupări în ceea ce privește posibilitățile inegalabile pe care internetul și platformele de comunicare socială le oferă grupurilor extremiste de orice tip pentru a difuza liber mesaje de incitare la ură și la violență și pentru a găsi interlocutori în rândul tinerilor deziluzionați.

Radicalizarea de tipul celei care duce la violență are adesea o dimensiune transnațională, rețelele de extremiști abordând tineri vulnerabili fără a ține seama de frontiere. Deși este puțin probabil ca îmbunătățirea nivelului de instruire să oprească toate formele de extremism violent, educația și formarea pot și ar trebui să contribuie la prevenirea radicalizării.

¹¹ În UE, 40% dintre cetățeni nu au sau au puține aptitudini digitale, în timp ce se estimează că circa 90% dintre locurile de muncă din UE necesită cel puțin un anumit nivel de aptitudini digitale. Dobândirea acestor aptitudini devine astfel rapid o condiție prealabilă pentru a institui și a menține capacitatea de inserție profesională a lucrătorilor.

CONVINE ASUPRA FAPTULUI CĂ

Ca parte a misiunii lor generale de a pregăti tinerii pentru societate și pentru piața muncii, precum și de a-i sprijini în vederea împlinirii pe plan personal, educația și formarea au de jucat un rol important în a ajuta tinerii să devină competenți din punct de vedere mediatic și responsabili ca cetățeni ai viitorului.

Un element-cheie al misiunii pe care o au educația și formarea este acela de a insufla tinerilor valorile fundamentale, precum cele consacrate în Tratatul privind Uniunea Europeană, pentru ca aceștia să-și dezvolte și să-și mențină un spirit deschis și curiozitatea intelectuală și, în același timp, să fie în măsură să gândească independent și critic, să facă dovada unui discernământ solid, utilizând cunoștințe bazate pe elemente concrete, precum și să reziste mesajelor extremiste, îndocrinării și dezinformării și să le combată.

Pentru a-și păstra relevanța, este esențial ca personalul din domeniul educației și formării la toate nivelurile să țină pasul cu aceste evoluții rapide și să ofere persoanelor care studiază competențele - cunoștințele, aptitudinile și atitudinile - și valorile necesare pentru a accesa, a interpreta, a produce și a utiliza informații și alte conținuturi media într-un mod sigur și responsabil, în special în mediul online și al platformelor de comunicare socială.

Abordările cuprinzătoare de tip „școală completă” care implică întreaga comunitate școlară, precum și alte părți interesate relevante, pot fi deosebit de importante întrucât procesul de învățare a utilizării responsabile a internetului și a platformelor de comunicare socială are loc deseori în afara sălilor de curs, în contexte non-formale și informale.

INVITĂ STATELE MEMBRE, ȚINÂND SEAMA ÎN MOD CORESPUNZĂTOR DE SUBSIDIARITATE

1. Să încurajeze acordarea unei atenții suficiente dezvoltării competențelor media și a gândirii critice în cadrul educației și formării la toate nivelurile, inclusiv prin intermediul educației civice și în domeniul media.
2. Să urmărească creșterea nivelului de competență digitală în rândul persoanelor de toate vârstele care studiază, în perspectiva învățării pe tot parcursul vieții, ca o condiție prealabilă importantă pentru consolidarea capacității acestora de a participa activ la viața democratică a societăților noastre moderne, precum și pentru creșterea capacității lor de inserție profesională.
3. Să aibă în vedere utilizarea, pe lângă cadrele și instrumentele naționale, a Cadrului european al competențelor digitale pentru cetățeni, a Cadrului de competențe pentru cultura democratică al Consiliului Europei și a Cadrului global al UNESCO de evaluare a competențelor în domeniul mass-media și al informației.
4. Să încurajeze mediile de învățare sigure din punct de vedere social, atât online, cât și offline, în care aspectele controversate să poată fi discutate deschis și libertatea de exprimare să fie respectată, precum și să permită cadrelor didactice să inițieze și să modereze astfel de discuții.
5. Să sprijine cadrele didactice și directorii unităților de învățământ, la toate nivelurile de educație și formare, să își dezvolte, prin intermediul formării inițiale și al dezvoltării profesionale continue, propria competență digitală și aptitudinile pedagogice necesare pentru utilizarea noilor tehnologii și a resurselor educaționale deschise în activitatea lor de predare, precum și să prezinte în mod eficace aspectele legate de competențele media și de gândirea critică persoanelor care studiază, de toate vârstele și din toate mediile.

6. Să colaboreze cu părinții și cu alte părți interesate din societate în ansamblu în vederea reducerii decalajului digital dintre generații și a încurajării unei culturi comune a dialogului și a înțelegerii reciproce.
7. Să consolideze dialogul, cooperarea și parteneriatele dintre sectorul educației și formării și sectorul mass-media, inclusiv jurnaliști, precum și toate celelalte părți interesate relevante, inclusiv societatea civilă și organizații de tineret, având în vedere că dezvoltarea eficace a competențelor media și a gândirii critice necesită o abordare multidisciplinară și reamintind rolul important pe care învățarea non-formală și cea informală îl pot juca în această privință.
8. Să încurajeze modalitățile inovatoare, creative și participative de dezvoltare a competențelor media și a gândirii critice în cadrul educației și formării, de exemplu prin activități de cercetare și prin explorarea potențialului pe care cultura și artele, abordările interculturale și producția mediatică în școli îl pot oferi, ca mijloc de îmbunătățire a deschiderii față de alte culturi și a cetățeniei active.

INVITĂ STATELE MEMBRE ȘI COMISIA, ÎN LIMITELE COMPETENȚELOR CARE LE REVIN

1. În contextul cadrului strategic ET2020, să continue promovarea învățării reciproce, inclusiv prin colectarea și difuzarea de bune practici în materie de competențe media și gândire critică, acordând în același timp o atenție specială comunicării efective cu persoanele defavorizate care studiază și cu cele expuse riscului de marginalizare.
2. Să asigure coerența politicilor la nivelul UE în ceea ce privește competențele media, astfel încât să fie completate de lucrările la nivel de experți desfășurate în prezent în diferite domenii de politică relevante, cum ar fi educația, tineretul, cultura și audiovizualul, precum și în domeniul combaterii terorismului, și, totodată, să ia în considerare aspectele specifice ale sectorului educației și formării.

3. Să sprijine eforturile de înzestrare a cadrelor didactice cu aptitudinile și instrumentele necesare pentru prezentarea aspectelor legate de competențele media și de gândirea critică într-un mod eficient persoanelor care studiază, de toate vârstele și din toate mediile, printre altele prin utilizarea platformei School Education Gateway și prin promovarea învățării reciproce prin intermediul platformei e-Twinning.
4. Să continue cooperarea cu alte foruri multilaterale și să ia în considerare lucrările desfășurate de acestea, cum ar fi Consiliul Europei¹², UNESCO și OCDE, întrucât aspectele problematice depășesc frontierele și afectează țări atât din interiorul Uniunii Europene, cât și din afara sa.
5. Să încurajeze utilizarea oportunităților de finanțare oferite de toate fondurile și programele relevante ale UE, în special Erasmus+, Mecanismul pentru interconectarea Europei, fondurile structurale și de investiții europene, Orizont 2020, „Europa creativă” și „Europa pentru cetățeni”, în vederea sprijinirii acestor eforturi.

¹² În special în contextul Strategiei pentru drepturile copilului 2016-2021, astfel cum a fost adoptată la 2 martie 2016 de către Comitetul de Miniștri, care abordează chestiunea protecției și promovării drepturilor copiilor în mediul digital.